

“Goed onderzoeken om tot de beste keuze voor het gebied te komen,”

Terugkijkend naar de start van de verkenning in 2019 is er tot nu toe veel gebeurd. Uit 12 oplossingsrichtingen zijn drie kansrijke alternatieven geselecteerd. Op basis van de tot nu toe uitgevoerde onderzoeken lijkt het alternatief Reguliere Dijken het meest kansrijk om tot voorkeursalternatief gekozen te worden. De dijken worden bij dat alternatief verhoogd en versterkt conform de wettelijke waterveiligheidsnorm. Yvonne van Kruchten, plaatsvervangend projectmanager, licht toe hoe de afweging tussen de drie kansrijke alternatieven wordt gemaakt.

Nog drie alternatieven op tafel

De afgelopen tijd zijn de drie alternatieven uitgewerkt en onderzocht. Yvonne: “Het gaat dan over de alternatieven Reguliere Dijken, Verbindende Dijken met vaste drempel(s) en Verbindende Dijken met waterkerende instroomvoorziening. Reguliere Dijken zijn eigenlijk een gewone dijkversterking, net zoals op andere plekken in Nederland gebeurt. Bij Verbindende Dijken met vaste drempel(s) krijgen bepaalde delen van de dijk een functie als drempel voor de Maas. Het gebied stroomt dan bij extreem hoogwater als eerste op de aangewezen plekken in, daar waar geen bebouwing achter de dijk is. Bij Verbindende Dijken met waterkerende instroomvoorziening komt er op een plaats in het dijktraject een constructie. Deze constructie fungeert normaal gesproken als waterkering. Pas bij heel extreem hoogwater gaat de constructie open. De dijken naast de constructie worden bij dit alternatief extra versterkt en verhoogd, zodat het gebied niet eerder overstroomt.”

Yvonne van Kruchten is naast plaatsvervangend projectmanager ook technisch manager bij de Lob van Genep. “Dat betekent dat ik alle uitwerkingen en een deel van de onderzoeken onder mijn hoede heb”, zegt Yvonne. “Om ervoor te zorgen dat dat op een goede manier wordt uitgevoerd en het de resultaten oplevert die nodig zijn om uiteindelijk een goede keuze tussen de alternatieven te kunnen maken.”

Vergelijken aan de hand van een beoordelingskader

Er zijn allerlei onderzoeken gaande om de effecten van deze drie alternatieven goed in kaart te brengen. Om welke onderzoeken gaat het dan? Yvonne: “We brengen in kaart in hoeverre de drie alternatieven tegemoetkomen aan de drie doelstellingen van het project: het verbeteren van de hoogwaterbescherming, de waterstandsverlaging stroomafwaarts en de ruimtelijke kwaliteit. Daarnaast onderzoeken we ook de categorieën bodem, water, natuur, woon- en leefomgeving en landschap, cultuurhistorie en archeologie.”

Om de alternatieven vervolgens goed met elkaar te vergelijken, wordt een beoordelingskader gebruikt. “Het beoordelingskader bestaat uit zes beoordelingscriteria die samenhangen met de drie doelstellingen van het project, zoals zojuist genoemd. Daarnaast wordt er ook gekeken naar draagvlak, naar de effecten die de alternatieven hebben op milieu en leefomgeving en naar de mate waarin dekking is voor de kosten van een alternatief”, legt Yvonne uit.

Beoordelingskader

Op dit moment bevindt het project Lob van Genneep zich in de verkenningsfase. Daarin worden alternatieven verder uitgewerkt en met elkaar vergeleken aan de hand van zes beoordelingscriteria:

- 1 Verbeteren hoogwaterbescherming: het alternatief verkleint de kans op overstrooming van het gebied ten opzichte van de huidige situatie. De dijken voldoen tenminste aan de wettelijke waterveiligheidsnorm van 1/300 per jaar.
- 2 Verbeteren waterbergende werking: het alternatief verlaagt bij extreem hoogwater de waterstanden stroomafwaarts ten opzichte van de huidige situatie. Dat is bij een hoogwater dat extremer is dan waar het gebied volgens de wettelijke waterveiligheidsnorm tegen beschermd moet worden.
- 3 Verbeteren ruimtelijke kwaliteit: het alternatief behoudt, verbindt en versterkt de bestaande landschappelijke, cultuurhistorische, toeristisch-recreatieve en natuurlijke kwaliteiten.
- 4 Draagvlak: het alternatief kan op begrip en draagvlak rekenen van bewoners, bedrijven, overheden en andere betrokkenen.
- 5 Omgeving en milieu: de effecten van het alternatief op milieu en leefomgeving in vergelijking met de huidige situatie. Deze effecten worden in beeld gebracht in het milieueffectrapport.
- 6 Balans tussen kosten en dekking: de balans tussen kosten en dekking van het alternatief. Dit wordt in kaart gebracht aan de hand van een kostenraming en dekkingsoverzicht.

Opvallende inzichten

De echte conclusies en keuzes zijn pas te maken wanneer alle onderzoek- en afgerond zijn en het milieueffectrapport af is, maar de richting tekent zich al wel af. "Er is inderdaad een aantal zaken die opvallen", zegt Yvonne. "Voor alle drie de alternatieven geldt dat ze de hoogwaterbescherming verbeteren, en dat ze zorgen dat de dijken voldoen aan de wettelijke waterveiligheidsnorm. Hierbij geldt voor het alternatief met waterkerende instroomvoorziening dat de kans op overstrooming daar het kleinst is. Wat het rivierkundig onderzoek heeft opgeleverd, is in hoeverre de alternatieven bijdragen aan waterstandsverlaging stroomafwaarts. Dat heeft adviesbureau HKV in kaart gebracht. Hieruit blijkt dat Reguliere Dijken voor behoorlijk wat waterstandsverlaging stroomafwaarts zorgt, zo'n 7 centimeter. Het alternatief met waterkerende instroomvoorziening zorgt voor 12 centimeter verlaging stroomafwaarts. Het verschil tussen deze twee alternatieven is 5 centimeter, en dat is minder dan we op voorhand verwachtten." Daarnaast is er ook gekeken naar de derde doelstelling, het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit. Yvonne: "Reguliere Dijken scoort hierbij het beste, omdat de dijken bij dit alternatief minder hoog en breed hoeven te worden dan bij de andere twee alternatieven. Het ruimtebeslag is daardoor minder groot. En dit alternatief voldoet beter dan de andere twee alternatieven aan de leidende principes voor de ruimtelijke kwaliteit in de Lob van Genneep."

Yvonne van Kruchten
plaatsvervangend projectmanager

Draagvlak en financiering

Naast de score op de drie doelstellingen, wordt er ook naar andere factoren gekeken. Een daarvan is draagvlak. Yvonne: "Daarbij hebben we regelmatig gehoord dat het alternatief met waterkerende instroomvoorziening weerstand oproept vanuit de omgeving. Veel gehoorde geluiden zijn 'we willen geen schuif', 'we willen geen onnodig hoge dijk' of 'we vertrouwen de overheid niet als het gaat om het openen of gesloten houden van de schuif'. Een meerderheid vindt Reguliere Dijken een prima oplossing, waarbij de dijken net als in de rest van Nederland verhoogd en versterkt worden. Gewoon overeenkomstig de normering. De reacties op het alternatief met vaste drempel(s) zitten daar tussenin." Natuurlijk wordt er ook altijd naar de kosten gekeken, die de dijkversterking met zich mee brengt. "In heel Nederland is het zo dat dijken worden aangelegd op de wettelijke waterveiligheidsnorm, maar niet hoger dan dat. Dit betekent dat voor het alternatief Reguliere Dijken, wat eigenlijk een gewone dijkversterking is, er financiering beschikbaar is. Voor de extra hoogte van de andere twee alternatieven is die financiering er niet. Dat zou wel kunnen als dat een grotere bijdrage zou leveren aan de waterstandsverlaging stroomafwaarts. Maar uit het onderzoek van HKV blijkt dat dat bij het alternatief met waterkerende instroomvoorziening slechts 5 centimeter meer is. En dat is, tegen de verwachting in, gering."

Voorzichtige conclusie

De onderzoeken zijn in een afrondende fase. De minister neemt een besluit over een ontwerp-voorkeursalternatief als alle onderzoeken zijn afgerond. "Het is nog te vroeg om conclusies te trekken op basis van deze tussenresultaten. Maar wat we wel zien, is dat het alternatief Reguliere Dijken met afstand het meest kansrijk lijkt om als voorkeursalternatief aangemerkt te worden", zegt Yvonne. Op de vraag of ze nog iets mee wil geven aan de lezers van dit interview, antwoordt Yvonne: "Het onderzoeken van de alternatieven is een tijdrovende klus. Maar door dit nauwkeurig en grondig te doen, komen we straks tot resultaten die helpen om een goede afweging tussen de alternatieven te maken."

Over de Lob van Genneep

Lob van Genneep is een gezamenlijk project van het Rijk (Rijkswaterstaat en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat), provincies Limburg, Noord-Brabant en Gelderland, waterschappen Limburg en Aa en Maas en gemeenten Genneep en Mook en Middelaar. Het project heeft drie doelen: het verbeteren van de hoogwaterbescherming van het gebied, het verbeteren van de waterbergende werking om te zorgen voor waterstandsverlaging stroomafwaarts en het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit in het gebied.